

Gras-klover, een prachtig product

Omdat het rantsoen in de biologische melkveehouderij nog meer rond goede ruwvoerders draait, moet de bio-boer niet alleen een goede veehouder zijn, maar ook een goede akkerbouwer. – LUC VAN DIJCK –

Op gangbare bedrijven zijn de ruwvoerders ook heel belangrijk, maar een eventueel mindere kwaliteit kan je er makkelijker opgevangen. Gras-klover is bij bio de belangrijkste ruwvoerdeelt. Met *Eddy Decaesteker* en *Isabelle Vuylsteke* van de dienst Bedrijfsadvisering Melkveehouderij West-Vlaanderen wegen we het gangbaar en biologisch melkveerantsoen tegen elkaar af.

Men zegt vaak dat het voeder de koe melk doet geven, maar je kan de zaak evengoed omdraaien. Een Holsteinkoe is genetisch geselecteerd om een bepaald volume melk te geven. Door de koe goed te voederen, krijgt ze terug wat ze in de melk steekt. In dit probeert de melkveehouder zo efficiënt mogelijk te doen. Een koe die in haar topperiode 40 l geeft, heeft een totaal ander opnamepatroon dan een koe die op dat moment 30 l geeft. Een hoogproductieve koe is geselecteerd naar een grote voederopname. Dit is nog meer een streven bij biologisch vee, dat het nog meer van ruwvoeder moet hebben. Het is immers moeilijker – lees: duurder dan op gangbare bedrijven – om het rantsoen met krachtvoeder verder te concentreren.

Ruwvoeder van topkwaliteit kan de vergelijking met krachtvoeder doorstaan. Kuilgras draait rond 930-950 vEM; krachtvoeder doet 930-980 vEM. Krachtvoeder heeft 100-115 DVE; kuilgras van uitstekende kwaliteit zit iets lager met 80-85 DVE. De reden om krachtvoeder te gebruiken is dat dit slechts de opname van een 200 g droge stof ruwvoeder uit de pens verdringt. Zo krijg je meer energie in de koe. Op een biologisch bedrijf ligt dat anders omdat biologisch krachtvoer te duur is. Een hoogproductieve koe heeft het vaak moeilijk op een biobedrijf omdat ze, vooral gevoerd met ruwvoeder, niet genoeg nutriënten kan opnemen. Biologische melkveehouderij begint dus in zekere zin al bij de selectie. Men moet streven naar dieren die in staat zijn tot een grote ruwoederopname (inhoud) komen, eerder dan te selecteren op productie.

Een gangbaar rantsoen berust op gras of gras-klover en maïs. Vers gras geeft voldoende energie en meer dan genoeg eiwit. Een ideaal voorjaarsrantsoen is begrazen, mits vol-

doende beschikbaar van weidegras en daarbij 12 kg maïs. Er is dan geen eiwitcorrector nodig. Verderop in het seizoen wordt het gras minder smakelijk en eten de koeien minder gras, en dus meer maïs. Al blijft het opletten voor structuurproblemen. In de praktijk gaat de gangbare veehouder – om broei te voorkomen – nog meer maïs verstrekken. Gras-klover is zelfs nog iets feller. Dat kan gecompenseerd worden met trage energieproducten.

Gras

Gras heeft korte omlopen. De eerste snee wordt gemaaid begin mei, de tweede begin juni. Je moet de teelt van nabij opvolgen. Als je een fout maakt, weegt die zwaar door op de kuilkwaliteit en dus het winterrantsoen. Bij gewoon gras haal je immers in een goed voorjaar al voor half juni tweederde van de opbrengst binnen met de eerste twee sneden. Daarna vertraagt de groeisnelheid.

Bij grasklover liggen de zaken anders; hier zijn alle sneden even belangrijk. Grasklover is een moeilijke teelt. In het voorjaar heb je weinig klover, in het najaar is er veel klover. Rode klover ontwikkelt zich sneller dan witte klover en geeft het eerste jaar een betere opbrengst. Lasagnekuilen of combinaties van kuilen (op basis van kuilanalyses) moeten voor een stabiele kwaliteit zorgen. Grasklover moet nauwgezet gemaaid worden. Bij te kort maaaien, gaat de rode klover er snel uit; witte klover neemt die plaats dan in.

Bemesting

Klavers kunnen groeien met minder meststof, maar als men zich rigoureuus aan de toege-

Eddy Decaesteker: "Met goede gras-klover ben je beter af dan met maïs. Maar goede gras-klover in de kuil krijgen, loopt langs een veel moeilijker parcours. Dat vergt heel wat van de (bio)boer."

Foto: Luc Van Dijk

Gangbare bietenpulp

Een melkveerantsoen moet voldoende snel zijn en genoeg eiwitten bevatten. Bietenpulp is een product dat, aan de prijs van ruwvoeder, krachtvoeder vervangt. De prijs is onzeker, want die kan sterk schommelen. Om het basisrantsoen wat sneller te maken, is bietenpulp zeer geschikt. 2 kg droge stof uit pulp vervangt niet alleen 2 kg krachtvoeder, maar zorgt er ook voor dat de persistentie van de eindelactatiekoeien goed blijft.

De bio-boer moet het doen zonder pulp, want die is in biologische vorm niet beschikbaar. Hij lost dat op met granen. Maar die granen moeten ook al voor een deel de maïs vervangen. Bovendien zijn granen explosiever met het risico op pensverzuuring als gevolg.

Voederbieten

Een andere mogelijkheid zijn voederbieten in het rantsoen. Die brengen ook suiker aan. Het is een product waarvan de koeien maximum 15 kg product (2,5 kg droge stof) mogen krijgen. Daarboven zakt de productie door de verdunning (minder kg DS) van het basisrantsoen. Voederbieten bewaren tamelijk goed en worden normaal in de winter vers vervoerd. De regel is evenwel dat er na 1 mei geen voederbieten meer worden vervoerd. Ze zijn met andere woorden in de zomer moeilijk beschikbaar, tenzij ze samen met de maïs gemalen ingekuild werden. Maar hiervoor moet je ze een maand

FOTO: PCB.T

laten hoeveelheden mengmest houdt, dan mag er niet veel fout gaan. Kunnen klaververs gedijen met minder stikstof, de potas hebben ze toch zeker nodig. Door het MAP hebben we bemesting te veel gezien vanuit de stikstofbemesting, maar het gaat ook over potas en fosfor. Bij een beperking tot 170 kg N uit mengmest moet je zorgen dat de grond voldoende rijk blijft aan potas. Een hoeveelheid van 38 ton rundermengmest per ha geeft ongeveer

190 eenheden potas en 63 eenheden fosfor. Het succes van gras-klover heeft vooral te maken met de wortelvorming. Precies daarom is potas onmisbaar. Ook de grondstructuur en de zuurtegraad evolueren gunstig bij voldoende potas. Een goede akkerbouwer kan dat in de hand houden. Met te weinig potas kom je gegarandeerd in de problemen. Het probleem van een potastekort kan zich ook stellen op gangbare bedrijven, voornamelijk op maaipercelen en bij een voordeel van Italiaans raaigras. Een bouwvooranalyse is hierbij essentieel.

Oogstomstandigheden

Gras – en vooral Italiaans raaigras – moet je op het juiste moment oogsten. Ze verouderen snel, worden ligninerijk en het eiwit verdunt. Jong eiwitrijk gras moet je zo droog mogelijk laten worden, 45-50% droge stof om een maximaal DVE te krijgen. Een droog gewas heeft meer DVE dan een nat gewas. Bij de eerste snede duurt dat droogproces 2 à 3 dagen. Het is duidelijk dat het weer een grote rol speelt. Bij de tweede snede, begin juni, zijn de drogende uren per dag langer en kan het gras op 1 dag drogen. Het juiste maaimoment kiezen is dan iets makkelijker.

Bij gras-klover heb je meer marge wat het ideale tijdstip van maaien betreft. Je

kan langer wachten op het ideale weer om te maaien. Gras-klover behoudt langer zijn kwaliteit. Klover houdt het verouderingsproces tegen. Het gewas blijft jong. Eens gemaaid mag je gras-klover daarentegen niet te droog laten worden, zo rond 35% droge stof. Bij een te hoog drogestofgehalte zullen de kloverblaadjes verschrompelen en heb je niets aan de klover. Bij heel drogend weer moet je dus zeer alert zijn en kort na het maaien al harken.

Er is nog een ander verschil tussen gras en gras-klover. De eerste snede gras is bij een normale bemesting met kunst- en mengmest eiwitrijk. Als je dat eiwitrijk materiaal te nat inkuilt, dan is de kans op een slechte kuil reëel. De eerste snede gras-klover bevat veel minder eiwitten en zo heb je bij een nattere kuil minder kans op een slechte bewaring.

Stress

Vijf sneden gras of gras-klover, dat is 5 keer het weer inschatten, 5 keer beslissen om te maaien en 5 keer hopen dat het weer goed blijft om het gewas goed in de kuil te krijgen. Bij gras is de zenuwachtigheid het grootst bij de eerste (en ook nog bij de tweede) snede, want dan heb je de grootste opbrengst en de beste kwaliteit. De derde en volgende (opruim)sneden zijn beperkter in hoeveelheid en gaan meestal naar het minder veeleisende jongvee. De gras-kloverboer moet gedurende heel het seizoen alert blijven. Alle sneden zijn voor de melkkoeien even belangrijk.

Bij een gangbaar rantsoen dat bijvoorbeeld voor de helft uit gras bestaat en voor de andere helft uit maïs, is het risico gespreid, omdat maïs een zekere teelt is. Is er minder gras, dan kan je wat meer maïs geven of kun wat eiwitten bijkopen. Als bio-boer, waar het aandeel grasproducten in het rantsoen kan oplopen tot 80%, kan je je niet permitteren minder kwalitatief gras te hebben. Want extra eiwitrijke krachtvoerders aankopen is heel duur. ■

FOTO: LUC VAN DIJCK

Isabelle Vuylsteke: "Biomelkveehouders moeten als goede akkerbouwers zorg dragen voor de ruwvoederteelten. Alleen de boeren die gangbaar al goed bezig waren, slagen ook als bio-boer. Fouten zijn moeilijker en/of duurder om te corrigeren."

vroeger rooien en verlies je groei. Bovendien verlies je met het inkuilen nog eens een gedeelte rendement. Een te groot verlies voor zo een intensieve teelt?

Wat zijn de kansen van andere producten? Aan bijproducten van bio-ethanol hebben gangbare bedrijven een mooi en goedkoop product. De bio-bedrijven kunnen die niet benutten, evenmin als bierdrif dat nauwelijks tot niet beschikbaar is in bio. Een mooi product en een goede eiwitcorrector is maïsglutenmeel met een hoog DVE (610 g eiwit waarvan 479 DVE). Op DVE-niveau corrigeert het dubbel zoveel als soja. Je moet er weinig van geven, maar het is een duur product.

FOTO: LUC VAN DIJCK